

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta
Dofinansowano ze środków budżetu
Województwa Podkarpackiego

Załącznik 3. do Diagnozy lokalnej BMK 2025 województwo podkarpackie Panele dyskusyjne

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA
woj. podkarpackie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Spis treści

Notka metodologiczna	3
Partnerstwo / Inicjatywa 1. Bez Miary Kreatywni / Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość.....	4
Partnerstwo / Inicjatywa 2. COOLturalny Team / Wood Szczęścia	5
Partnerstwo / Inicjatywa 3. GraMyOKrosno / KrosCon 2025 - konwent gier i fantastyki.....	8
Partnerstwo / Inicjatywa 4. Kolekcjonerka – historia niezwykła / Reportaż ze świata, którego nie ma..	9
Partnerstwo / Inicjatywa 5. Kulturalnie zakręceni / Połącz sztuki! Odkryj siebie!.....	10
Partnerstwo / Inicjatywa 6. Młodzieżowy Hub Technologiczny / Robohub	11
Partnerstwo / Inicjatywa 7. Nowe spojrzenie ArtStart / Młodzież Tworzy Przestrzeń	13
Partnerstwo / Inicjatywa 8. Rzeszów4Youth / Kultura na językach	14
Partnerstwo / Inicjatywa 9. SpotkajMY się razem w kulturze! / Echo kultury.....	16
Partnerstwo / Inicjatywa 10. Symfonicznie / Jutro należy do młodych.....	17

Notka metodologiczna

Panel

Założenia: spotkanie młodzieży i realizatorów projektów; wspólna interpretacja danych ze spacerów i notesów kultury; rozpoznanie potrzeb młodzieży i barier w ich realizacji.

Cel: podsumowanie rezultatów zastosowanych działań, rozmowa o potrzebach i uczestnictwie w kulturze młodych ludzi.

Efekt: szczegółowa notatka zawierająca poruszaną tematykę (problemy), przykładowe wypowiedzi i dokumentację przebiegu spotkania

W ramach Diagnozy lokalnej w województwie podkarpackim w 2025 r. uzyskano komplet materiału badawczego z 10 inicjatyw, przy czym przesłane informacje miały zróżnicowany poziom szczegółowości.

Lp.	Nazwa partnerstwa	Nazwa inicjatywy	Autor opracowania
1.	Bez Miary Kreatywni	Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość	Katarzyna Błaż
2.	COOLturalny Team	Wood Szczęścia	Irena Szczypek
3.	GraMyOKrosno	KrosCon 2025 - konwent gier i fantastyki	Damian Ziemba
4.	Kolekcjonerka – historia niezwykła	Reportaż ze świata, którego nie ma	Wojciech Ramus
5.	Kulturalnie zakręceni	Połącz sztuki! Odkryj siebie!	Teresa Borchowiec-Gończ
6.	Młodzieżowy Hub Technologiczny	Robohub	Agnieszka Wojciechowska
7.	Nowe spojrzenie	ArtStart – Młodzież Tworzy Przestrzeń	Agnieszka Adamczyk
8.	Rzeszów4Youth	Kultura na językach	Matylda Foltyn
9.	SpotkajMY się razem w kulturze!	Echo kultury	Dominika Jędrzejczyk-Wielgosz
10.	Symfonicznie	Jutro należy do młodych	Anna Śliwka

Uwaga! Wszystkie zdjęcia w niniejszym opracowaniu pochodzą z archiwów realizatorów poszczególnych inicjatyw.

Partnerstwo / Inicjatywa 1. Bez Miary Kreatywni / Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość

Data – 18.06.2025; miejsce – Ośrodka Kultury w Dukli; liczba osób – 6 młodzieży oraz pracownicy Ośrodka i współkoordynator.

Spotkanie odbyło się 18 czerwca 2025 roku w świetlicy Ośrodka Kultury w Dukli. Wzięło w nim udział sześć młodych osób, pracownicy Ośrodka oraz współkoordynator projektu. Młodzież podkreśliła, że Dukla oferuje wiele atrakcji turystycznych i kulturalnych: liczne szlaki piesze, rowerowe, edukacyjne, zabytki takie jak Kościół pw. św. Marii Magdaleny, ruiny komory celnej, Ratusz, Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli, a także miejsca związane z dziedzictwem żydowskim – dawną synagogę, cmentarz i pomnik ofiar Holocaustu. Warto też wspomnieć o Kościele OO. Bernardynów, gdzie działa Franciszkańska Młodzież Oazowa, skupiająca dzieci i młodzież z okolicy.

Młodzi dostrzegają bogatą ofertę dla dzieci i seniorów, jednak brakuje im ciekawych propozycji integrujących młodzież. Sugerują organizację większej liczby warsztatów rękodzielniczych, kulinarnych, muzycznych, a także rajdów pieszych i rowerowych. Proponują także festiwal kolorów, kino plenerowe, zawody sportowe i edukacyjne gry językowe.

Mocno wybrzmiała również chęć spotkania z osobą „sławną”, która osiągnęła sukces w jakiejś dziedzinie i może zainspirować młodzież do dalszego rozwoju. Podkreślili, że wydarzenia takie jak Dni Dukli, Sobótki z muzyką na żywo, Dożynki Gminne czy jarmarki świąteczne skutecznie integrują mieszkańców, ale przydałoby się więcej inicjatyw angażujących młodzież.

W kontekście historii i kultury Dukli wspomnieliśmy też postać Heleny Rubinstein, wywodzącej się z żydowskiej społeczności Dukli, która stała się światową ikoną przemysłu kosmetycznego. Jej historia, obok postaci arystokratycznej Amalii Mnischowej związanej z pałacem dukielskim, pokazuje wielowarstwowość dziedzictwa miasta. Młodzież zwróciła również uwagę na dostępne miejsca spotkań i rekreacji: Bulwary Dukielskie z placem zabaw i ścieżkami edukacyjnymi, Park Pałacowy, obiekty MOSiR (stadion, pumptruck, ścianka wspinaczkowa, korty tenisowe), a także sale Ośrodka Kultury – Transgraniczne Centrum Wymiany Kulturalnej i salę kinowo-teatralną, gdzie odbywają się zajęcia, koncerty i konkursy.

Partnerstwo / Inicjatywa 2. COOLturalny Team / Wood Szczęścia

Data – 10.06.2025; młodzież – 10 osób (12-19 lat); dorośli – 3 osoby; miejsce spotkania – Biblioteka w Chmielniku; czas trwania – 1,5 h.

Młodzi ludzie chętnie i bez skrupowania dzielili się swoimi przemyśleniami. Istotne jest to, że zauważają co w ich otoczeniu jest pozytywne, a co negatywne, wiedzą też czego by chcieli i co im przeszkadza. Spotkanie młodzieży i realizatorów projektów było ciekawych doświadczeniem dla nas wszystkich i pozwoliło na wspólną interpretację danych ze spacerów i notesów kultury.

Jeśli chodzi o zainteresowania to grają na różnych instrumentach: pianino, gitara, puzon, lubią rękodzieło którym zajmują się w pojedynkę w domu: tworzenie bransoletek, szydełkowanie, makrama, rysunek (również na tabletach graficznych), malowanie, zawieszki, rozwijają się sportowo: bieganie, rolki, wrotki, SKS, rower. Są wśród nich także osoby, które uprawiają rośliny domowe czy uwielbiają gotować. Udzielają się także w różnych lokalnych organizacjach jak: KSM, MDP, OSP, Koło wędkarskie, grupa uwielbieniowa wokalna i nieformalna grupa młodzieży przy Bibliotece Strefa Kultury Młodzieżowej. Mają dwa rodzaje potrzeb: materialne, które pozwolą poczuć się w swoim otoczeniu komfortowo (infrastruktura dostosowana do ich oczekiwań, różnorodność miejsc) i niematerialne dające możliwości poczucia się dobrze „we własnej skórze” - rozumienia siebie, świata, przestrzeni na pogłębianie relacji z innymi, na rozwój zainteresowań, umiejętności, chcą być usłyszani i wpływać swoim głosem na otoczenie. Chcą się po prostu czuć szczęśliwi i realizować swoje pasje (ale nie w pojedynkę tylko w grupie rówieśników, bo w pojedynkę robią to zazwyczaj w domu), a codzienne obowiązki szkolne sprawiają, że muszą się tylko uczyć i uczyć, czasu wolnego pozostaje niewiele, dlatego tak ważne jest by go dobrze wykorzystać.

Jeśli chodzi o potrzeby materialne młodych to owszem chcieliby aby ich wieś lub wieś miała wszystko to co miasto lub miejscowości lepiej wyposażone, (np. pumptracki, parki linowe, siłownię, basen), oferowała im nietypowe zajęcia, koncerty i wydarzenia im dedykowane. Ale zdają sobie sprawę, że małe miejscowości mają pewne ograniczenia nie do pokonania. Mimo tych niedostatków doceniają to, że ich mała ojczyzna jest zielona, oferuje przestrzeń i nie jest przeludniona, mimo, że wieś jest duża, a to czego zapragną przy większym wysiłku i w jakimś stopniu mogą sobie zrekompensować w sąsiednim mieście.

Ich potrzeby niematerialne, to takie które pozwolą im się rozwijać i czuć satysfakcję. Chcieliby brać udział różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych tych typowych (artystycznych, twórczych, kulinarnych) lub bardziej wyszukanych (jak szermierka, kursy samoobrony, koncerty). Najważniejsze dla nich jest to aby były poza terenem szkoły, w grupie rówieśników i dostarczały im nowych umiejętności, wiedzy lub po prostu frajdy. Ważne jest w tym także to, że podczas tego typu aktywności mogą budować głębsze relacje z rówieśnikami w sposób zupełnie niewymuszony. Szkoła jest ringiem współzawodnictwa i nie daje szansy na poznanie, szczerość. Z ich doświadczeń wynika, że chodzą z kolegami koleżankami do szkoły przez kilka lat i wciąż wiedzą o sobie niewiele, a czasem nic. Zajęcia poza szkołą, mają inny charakter, są odskocznią, relaksują, a to pozwala poczuć się swobodnie i otworzyć na drugiego człowieka.

Chcieliby także podróżować, zwiedzać, odkrywać nowe miejsca, nowe osoby, rozszerzać zainteresowania. Wyjazdy podobnie do zajęcia pozaszkolne stwarzają przyjaźniejszą atmosferę do bliższego poznania i integracji z innymi.

Wśród potrzeb znalazła się także ta aby pójść do teatru lub filharmonii, ale nie na to co jest lekturą szkolną i co wybiorą nauczyciele, ale na coś co wykracza poza szkołę o czym sami zadecydują. Filharmonia jest miejscem, w którym z diagnozowanej grupy była tylko jedna osoba, w teatrze byli prawie wszyscy, ale tylko na spektaklach związanych z lekturami, a to jak sami mówią odbiera połowę przyjemności.

Na koniec spotkania padło pytanie: co im przeszkadza aby to wszystko realizować? Czasami brak im odwagi, osoby (koleżanki, kolegi lub dorosłego), która ich zainspiruje, przekona, „pociągnie” za sobą, przeszkodą mogą być też niewystarczające fundusze, często nie wiedzą gdzie szukać, a tu gdzie mieszkają nie ma dla nich wystarczającej oferty lub wydaje im się, że nie ma. Przeszkodą są też dorośli, którzy zazwyczaj im nie ufają i traktują ich jak dzieci, bo przecież „oni” wiedzą lepiej i zrobią lepiej. Osób które chcą z nimi rozmawiać, wysłuchać ich potrzeb traktując jak partnerów, a później starać się je zaspokoić jest naprawdę mało. Wielu młodych nie wie, że może mieć wpływ na to jakie warsztaty będą dla nich realizowane np. w bibliotece jeśli nie trafią na taki panel dyskusyjny jak ten z BMK.

Partnerstwo / Inicjatywa 3. GraMyOKrosno / KrosCon 2025- konwent gier i fantastyki

Data – 18.06.2025; miejsce – sala warsztatowa Fundacji GraTy, ul. Mickiewicza 31, Krosno; liczba uczestników – 7 osób (5 osób z grupy GraMyOKrosno oraz 2 koordynatorów); czas trwania – 16:00–18:00.

Forma – swobodne spotkanie w przestrzeni młodzieżowej Fundacji GraTy. Uczestnicy – nastolatki zaangażowane w projekt „KrosCon 2025” – usiedli przy wspólnym stole, przeglądając dokumentację ze spaceru badawczego i wpisy w aplikacji Notes Kultury. Spotkanie miało charakter warsztatowy i refleksyjny – opierało się na rozmowie, zadawaniu pytań i wspólnym wnioskowaniu.

Tematy i problemy poruszone podczas spotkania:

1) Miejsca spędzania czasu wolnego – Uczestnicy wskazali brak przestrzeni „dla nas” – neutralnych, otwartych, gdzie można po prostu być, bez konieczności kupowania czegośkolwiek. „Nie każdy lubi siedzieć w galerii, ale gdzie indziej jest nudno albo nie czujemy się mile widziani” – podkreśliła jedna z osób.

2) Bariery w dostępie do kultury – wysokie koszty biletów do kina lub wydarzeń płatnych. Brak informacji o wydarzeniach – „Nie wiemy, że coś się dzieje, dopóki nie minie”. Wrażenie, że instytucje kultury nie są „dla młodych” – zbyt formalne lub nudne.

3) Co działa dobrze? – doceniono działania Fundacji GraTy: Pokój Gier, warsztaty modelarskie, konwent KrosCon – „To nasze miejsce, gdzie nikt nie ocenia”. Chwalono możliwość współorganizowania wydarzeń – „Fajne jest to, że możemy coś zrobić, a nie tylko słuchać”.

4) Potrzeby młodzieży – więcej wydarzeń tworzonych przez młodych (np. mini-konwenty, sesje RPG, konkursy cosplay). Dostęp do przestrzeni kreatywnej: z planszówkami, kostiumami, komputerem, miejscem do siedzenia. Stały punkt informacyjny o wydarzeniach w mieście „dla młodych i przez młodych”.

Dokumentacja spotkania – notatki prowadzone przez koordynatorkę (bez danych osobowych).

Zdjęcie z planszą problemów i rozwiązań przygotowaną przez młodzież (bez widocznych twarzy). Nagranie audio rozmowy – wykorzystane do opracowania cytatów i analizy, niepubliczne.

Wnioski – spotkanie potwierdziło diagnozę: młodzi ludzie chcą uczestniczyć w kulturze, ale napotykają na bariery dostępności, komunikacji i przestrzeni. Najważniejsze dla nich jest poczucie wpływu, autentyczność i możliwość wyrażania siebie w przyjaznym środowisku.

Partnerstwo / Inicjatywa 4. Kolekcjonerka – historia niezwykła / Reportaż ze świata, którego nie ma

Data – 17.09.2025; miejsce – Szkoła Podstawowa nr 10 w Tarnobrzegu; liczba uczestników – 17 osób.

W dniu 17 września 2025 r. odbył się w Szkole Podstawowej nr 10 w Tarnobrzegu panel z młodzieżą na temat projektu. Moderatorem panelu był Wojciech Ramus. Uczestnikami panelu była siedemnastoosobowa grupa młodzieży. W panelu uczestniczył nauczyciel pan Rębisz. Młodzież opowiedziała nam o tym jak uczestniczy w kulturze. Z rozmów wynikało, że nie korzystają z oferty domów kultury. Jedna osoba, ucząca się w szkole muzycznej I stopnia uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych, a inicjatorami uczestnictwa są jej rodzice w szczególności ojciec, który jest artystą malarzem.

Pozostała część grupy sporadycznie korzysta z oferty kulturalnej Tarnobrzega (Dni Tarnobrzega, koncerty w przestrzeni miejskiej). Ponad połowa regularnie chodzi do kina. Chłopcy przejawiają w większości zainteresowanie sportem i nie zauważają u siebie potrzeby korzystania z kultury. Grupa dziewcząt z kolei wskazywała na brak konsultacji ze strony domów kultury dotyczących ich potrzeb i oczekiwań. Nawet po wizycie w placówkach kultury i zapoznaniu się z ofertą nie odkryli w niej nic ciekawego dla siebie.

Zauważyliśmy, że nie znają również ludzi, którzy zajmują się tworzeniem kultury w Tarnobrzegu, twórcy tak zwanej wozowni, który dla starszego od nich o 5-10 lat młodych ludzi jest postacią znaną i niemalże kultową. Nie znają twórcy jednego z najlepszych w Polsce festiwali bluesowych, czyli Satyrbluesa, który od wielu lat odbywa się w Tarnobrzegu. Nie znają również organizacji pozarządowych, które zajmują się edukacją kulturalną, czy też tworzą amatorskie formacje teatralne.

Podsumowując ich rzadkie uczestnictwo w kulturze zauważamy, że oferta jest niedostosowana do potrzeb młodzieży, a instytucje kultury nie prowadzą z młodzieżą dialogu mającego na celu dostosowanie oferty kulturalnej do oczekiwań młodzieży.

Partnerstwo / Inicjatywa 5. Kulturalnie zakręceni / Połącz sztuki! Odkryj siebie!

Data – 02.08.2025; miejsce – Gminna Biblioteka Publiczna w Orłach; liczba uczestników – 6 osób; czas trwania – 90 minut.

Poruszane tematy:

- trudności w komunikacji zarówno na linii rówieśniczej jak i na linii młodzież dorośli;
- brak alternatywnych propozycji spędzania wolnego czasu;
- trudności w wyrażaniu emocji.

Podczas dyskusji młodzież zauważyła brak ciekawych propozycji do zagospodarowania wolnego czasu, po przełamaniu bariery nieufności i upewnieniu się, że ich wypowiedzi nie będą poddane ocenie bardzo chętnie brali udział w dyskusji padały różnorodne propozycje np. warsztaty wokalne, artystyczne, wycieczki itp. Padały stwierdzenia:

„chciałabym podkreślić swój indywidualizm”; „... czasami nie wiem po co tu jestem , nie wiem co bym chciał robić bo wszystko wydaje się bez sensu”; „...chciałabym coś sama stworzyć”.

Partnerstwo / Inicjatywa 6. Młodzieżowy Hub Technologiczny / Robohub

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Lubaczowie

Idea przedsięwzięcia – organizacja spotkania w bibliotece, było kontynuacją rozmów przeprowadzonych podczas spaceru badawczego z młodzieżą. Celem jest pogłębienie tematu ich zainteresowań, preferowanych form spędzania wolnego czasu oraz wpływu nowych technologii na codzienne życie młodych ludzi.

Forma – spotkanie panelowe w bibliotece z udziałem uczniów oraz Partnerów I, II, III;

Cel – w trakcie spaceru badawczego uczniowie podzielili się swoimi przemyśleniami na temat codziennego życia oraz spędzania wolnego czasu. Rozmowy pokazały, że młodzież coraz częściej korzysta z nowych technologii – spędzając czas przy grach komputerowych, mediach społecznościowych, tworząc treści cyfrowe czy ucząc się programowania. Jednocześnie zauważają, że tradycyjne formy spędzania czasu wolnego, takie jak kino, teatr czy muzeum, pojawiają się głównie w kontekście wycieczek szkolnych, a rzadziej są wybierane indywidualnie.

Efekt – spotkanie panelowe w bibliotece pozwoliło na stworzenie otwartej, bezpiecznej przestrzeni do rozmowy, w której młodzież mogła swobodnie wyrażać swoje opinie i potrzeby. Uczniowie chętnie dzielili się swoimi przemyśleniami na temat spędzania wolnego czasu, co pozwoliło dorosłym uczestnikom lepiej zrozumieć zmieniające się zainteresowania młodego pokolenia.

Podczas panelu młodzież potwierdziła wcześniejsze obserwacje ze spaceru badawczego – ich codzienne aktywności coraz częściej skupiają się wokół nowych technologii. Wskazywali, że wiele czasu spędzają online – korzystają z mediów społecznościowych, oglądają treści wideo, grają w gry, uczą się obsługi narzędzi cyfrowych, a część z nich rozwija zainteresowania w dziedzinie programowania, grafiki komputerowej czy tworzenia contentu internetowego.

Uczestnicy zwrócili również uwagę na coraz rzadsze korzystanie z tradycyjnej oferty kulturalnej – takich jak kino, teatr czy muzeum – które najczęściej odwiedzają tylko w ramach wycieczek szkolnych. Wskazali jednak, że chętnie uczestniczyliby w takich wydarzeniach, gdyby były lepiej dostosowane do ich zainteresowań i lepiej promowane w przestrzeniach, z których na co dzień korzystają (np. media społecznościowe).

Panel przyniósł również konkretne wnioski i inspiracje do dalszych działań:

- podkreślono potrzebę tworzenia oferty edukacyjno-kulturalnej, która łączyłaby świat nowych technologii z lokalną kulturą i tradycją;
- pojawiły się pomysły na warsztaty i zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe młodzieży (np. projektowanie gier, grafika komputerowa, montaż wideo, warsztaty z robotyki);
- uczestnicy wyrazili chęć współpracy z biblioteką i innymi instytucjami w tworzeniu wydarzeń odpowiadających ich potrzebom.

W rezultacie panel stał się nie tylko przestrzenią rozmowy, ale także punktem wyjścia do budowania dialogu międzypokoleniowego oraz wzmocnienia roli młodzieży jako aktywnych uczestników życia lokalnej społeczności.

Partnerstwo / Inicjatywa 7. Nowe spojrzenie / ArtStart – Młodzież Tworzy Przestrzeń

Data – 16.06. 2025; miejsce – Gminny Ośrodek Kultury w Borowej; uczestnicy – 6 osób (w wieku 13-15 lat) oraz koordynator, partner; czas trwania – ok. 1,5 godziny.

Spotkanie miało swobodny i przyjazny charakter. Młodzież od samego początku była otwarta i chętnie opowiadała o tym, jak wygląda ich codzienność, co ich cieszy, a co frustruje. Bardzo szybko okazało się, że GOK jest dla nich ważnym miejscem – to tutaj spędzają najwięcej wolnego czasu, tu czują się swobodnie i „u siebie”.

Jednocześnie mówili, że fajnie byłoby, gdyby coś działa się też w innych miejscach gminy – żeby nie musieli zawsze dojeżdżać tylko do jednej placówki. Część z nich jeździ czasem do Mielca na różne wydarzenia, ale przyznali, że to nie jest proste – nie ma jak dojechać, a nie każdy ma możliwość, żeby rodzice go zawieźli.

Podczas rozmowy często wracał temat braku czasu – szkoła, zadania, obowiązki domowe... Czasami czują się zmęczeni i przytłoczeni. Brakuje im takich chwil, w których mogą po prostu odpocząć, porobić coś kreatywnego, spotkać się ze znajomymi. Mówili, że często wszystko jest „na szybko” i nie ma przestrzeni na luz czy zabawę bez stresu.

Kiedy padło pytanie, co ich interesuje – od razu posypały się pomysły. Chcieliby warsztatów z ceramiki, robienia rzeczy z różnych materiałów (np. Powertex), zajęć z fotografii, malowania na przedmiotach codziennego użytku, rysowania, grafiki komputerowej. Chcieliby robić coś własnego, czego jeszcze nie znają – coś, co pozwoli im się wyrazić. Zależy im też, żeby to nie były tylko zajęcia „do szuflady” – chcą pokazywać to, co tworzą, działać lokalnie, zostawiać ślad po sobie.

Pojawił się też temat tego, że brakuje im miejsca, gdzie mogliby spotykać się przez cały rok – nie tylko w wakacje. Latem jeszcze jakoś da się posiedzieć na zewnątrz, ale w chłodniejsze miesiące już nie bardzo jest gdzie.

Wnioski ze spotkania są jasne – młodzież z Borowej chce się rozwijać, tworzyć i działać razem. Potrzebują tylko przestrzeni, możliwości i kogoś, kto ich wysłucha i da im szansę. Mają w sobie dużo energii, pomysłów i chęci – teraz wystarczy stworzyć im warunki, żeby mogli coś z tego zrobić.

Partnerstwo / Inicjatywa 8. Rzeszów4Youth / Kultura na językach

Data – 14.06.2025; miejsce – Klub Młodzieżowy Space4Youth;

14 czerwca 2025 roku, w sobotnie popołudnie, po zakończeniu spaceru badawczego po centrum Rzeszowa, odbył się panel dyskusyjny z udziałem młodzieży i przedstawicieli partnerów projektu. Wydarzenie miało miejsce w Klubie Młodzieżowym Space4Youth i stanowiło element podsumowujący działania terenowe realizowane w ramach projektu Bardzo Młoda Kultura Podkarpacie. Celem spotkania była wymiana wrażeń, pogłębienie obserwacji oraz zapoczątkowanie wspólnych planów działania.

W panelu udział wzięła zróżnicowana grupa młodzieży – licealiści, studenci i osoby pracujące, pochodzące z Polski, Ukrainy i Armenii oraz Przedstawicielki Rzeszowskiego Domu Kultury i Podkarpackiego Stowarzyszenia dla Aktywnych Rodzin. Spotkanie miało charakter wielokulturowy i nieformalny, co sprzyjało otwartym rozmowom. Młodzież dzieliła się swoimi spostrzeżeniami po spacerze i doświadczeniami z życia codziennego.

Już na początku spotkania wyraźnie zaznaczono, że młodzi ludzie są przeciążeni obowiązkami szkolnymi i pozalekcyjnymi. Intensywny grafik – szkoła, korepetycje, zajęcia językowe, sport, a nierzadko również praca – ogranicza ich czas wolny i możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych: *"Chciałabym chodzić na koncerty albo warsztaty, ale po szkole nie mam już siły."*

Mimo to młodzież aktywnie korzysta z oferty kulturalnej – pod warunkiem, że jest ona bliska ich stylowi życia. Chętniej wybierają nieformalne przestrzenie – kawiarnie, galerie, miejsca, gdzie mogą być sobą, odpocząć i spotkać się z rówieśnikami. Główne kanały obecności młodych w Internecie to Instagram i TikTok. Młodzi zgłaszają również, że często nie docierają do nich informacje o wydarzeniach i działaniach kulturalnych organizowanych w ich otoczeniu. Bywa, że dowiadują się o inicjatywach "po fakcie". Podkreślali, że sami nie wiedzą jaki byłby najlepszy sposób promowania wydarzeń. Intuicyjnie wskazują na "marketing szeptany", polecenie wydarzenia przez kolegę/ koleżankę oraz kontakt z Samorządami Szkolnymi poprzez Instagram.

Uczestnicy podzielili się również refleksjami na temat odwiedzonych miejsc. Wskazali potrzebę przebywania w cichych, spokojnych i bezpiecznych przestrzeniach – przeciwnych zatłoczonym i hałaśliwym miejscom. Jako przykład podano wizytę na starym cmentarzu w centrum Rzeszowa – miejsce odebrane jako zielona przestrzeń wyciszenia i refleksji. Młodzi wykazują wyraźny deficyt zieleni – parków, ogrodów i stref wypoczynku.

Podczas panelu podkreślono także:

- brak wsparcia ze strony szkół dla młodzieżowych inicjatyw – działania oddolne często nie są zauważane, nagradzane ani rozwijane;
- brak poczucia sprawczości i wpływu na otoczenie – młodzi często czują się ignorowani;
- wysoką potrzebę działań autentycznych, praktycznych i relacyjnych;
- chęć uczestniczenia w wydarzeniach, które dają realne możliwości działania i decydowania.

Z ogromnym entuzjazmem młodzież wypowiadała się o takich inicjtywach jak program grantowy RDK #młodziwkultuRZE – dający możliwość zgłaszania własnych projektów, pracy z mentorem i samodzielnej realizacji wydarzeń kulturalnych. Tego typu działania rozwijają kompetencje społeczne, organizacyjne, kreatywność i – co równie ważne – wzmacniają poczucie wpływu i sensu.

Młodzież chętnie poznaje świat przez kulinaria – zarówno kuchnie świata, jak i lokalne tradycje. Lubią odkrywać nowe smaki, inspirują się trendami z mediów społecznościowych (np. matcha, ramen), traktując to jako element stylu życia. W tym kontekście wskazano, że warsztaty kulinarne to jedna z najbardziej efektywnych form aktywizacji – uczą, integrują i dają realne umiejętności.

Młodzi ludzie posługują się względem siebie określeniem „dzieci” – co może świadczyć o potrzebie redefinicji ról i tożsamości w relacjach społecznych. Otwarcie mówią też o brakach edukacyjnych – wskazują wyraźny deficyt w zakresie kompetencji życiowych: przedsiębiorczości,

podstaw prawa pracy, edukacji obywatelskiej. System edukacji ich zdaniem nie przygotowuje do realnych wyzwań dorosłości.

Młodzież uczestnicząca w panelu była otwarta, zaangażowana, świadoma i gotowa do działania – pod warunkiem, że zyska przestrzeń i możliwość decydowania. Panel zakończył się rozpoczęciem pracy nad wspólnym wnioskiem do inicjatywy społecznej. Badania partycypacyjne, takie jak spacer i panel, ujawniają nie tylko dane, ale też budują relacje i wzmacniają sprawczość młodych ludzi. Młodzież nie chce tylko uczestniczyć – chce współtworzyć. Ważnym głosem w dyskusji była także refleksja, że młodzież biorąca udział w panelu ma już własne doświadczenia w tworzeniu inicjatyw skierowanych do rówieśników. Znają z praktyki trudności związane z zaangażowaniem innych młodych oraz utrzymaniem ich zainteresowania. Wspólnie zgodzili się, że nic tak skutecznie nie przyciąga i nie buduje relacji, jak wspólne jedzenie i gotowanie – doświadczenia kulinarne traktują jako uniwersalny język integracji i działania.

Odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby będzie planowana przez partnerstwo inicjatywa społeczno-kulturalna „Kultura na językach”.

Panel dyskusyjny – potrzeby, głosy, działania.

W przestrzeni restauracji Under SEOU odbył się panel dyskusyjny z udziałem młodzieży i przedstawicieli partnerów projektu. Spotkanie miało charakter nieformalny i międzykulturowy, co stworzyło warunki do szczerzej wymiany myśli.

Uczestnicy dzielili się refleksjami z trasy spaceru oraz doświadczeniami z życia codziennego. Podkreślali głównie:

- przeciążenie obowiązkami i brak czasu na uczestnictwo w kulturze,
- niedostateczną komunikację o wydarzeniach kulturalnych – informacje często do nich nie docierają,
- potrzebę cichych i spokojnych miejsc, jako przeciwwagi dla głośnej przestrzeni miejskiej,
- brak wsparcia ze strony szkół dla oddolnych inicjatyw,
- deficyt sprawczości i narzędzi do realnego wpływu na otoczenie,
- potrzebę działań praktycznych, relacyjnych, opartych na realnym zaangażowaniu.

Z entuzjazmem wypowiadali się o programie #młodziwkultuRZE, który umożliwia samodzielną realizację pomysłów przy wsparciu mentora. Młodzież mocno akcentowała także rolę kulinariów jako języka integracji, edukacji i budowania relacji.

Spotkanie potwierdziło, że młodzi chcą współtworzyć kulturę, a nie tylko ją konsumować – potrzebują jednak zaufania, przestrzeni i wsparcia. Panel zakończył się zapowiedzią inicjatywy „Kultura na językach”, która będzie odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby.

Partnerstwo / Inicjatywa 9. SpotkajMY się razem w kulturze! / Echo kultury

Data – 15.05.2025; miejsce – GOK w Nowym Żmigrodzie.

Podczas spotkania z młodzieżą, która od stycznia 2025 roku spotyka się na konsultacjach społecznych zadaliśmy pytanie: „*Jak widzicie siebie i młodzież w kulturze? Czy potrzebujecie projektów i instytucji kultury?*” Większość uczestników wyraziła się bardzo pozytywnie i z entuzjazmem, nie ukrywając tego, że często nie chce się im nic robić, tak po prostu.

Julia powiedziała: „*Lubię tu przychodzić*”, a Justyna dodała: „*Lubię warsztaty, bibliotekę, warsztaty taneczne, ruch*”. Kinga podkreśliła: „*Spotkania w GOK są potrzebne, integrują, lubię to miejsce, a projekty zawsze mają sens*”. Roksana zaznaczyła: „*Młodzi są potrzebni kulturze, każde warsztaty były świetne, zdobyliśmy większą pewność siebie*”. Sebastian stwierdził: „*Projekty i kultura są potrzebne, młodzi są potrzebni kulturze, to wszystko razem wzmacnia przyjaźń, relacje, poznanie i odkrywanie siebie*”. Bardzo ciekawą wypowiedzią było zdanie Jakuba, cytuję: „*Myślę, że my nie potrafimy się zintegrować razem, mamy z tym kłopoty, dlatego te projekty nas trochę do tego zmuszają! Ale widzę to pozytywnie. Stajemy się trochę lepszą wersją siebie. Chciałbym też najbardziej pokazać dorosłym, że MY nie jesteśmy tylko w cyfrowym świecie.!!!!!*”

Młodzi podkreślili też, że mają trudności w relacjach w obecnych czasach, że wszystko jest trudniejsze, a świat cyfrowy stanowi wyzwanie. Nie do końca młodzi wiedzą jak sobie z tym poradzić!

To spotkanie i nie tylko to - pokazało, jak ważne jest dla nich uczestnictwo w kulturze i jak cenią sobie możliwość tworzenia, poznawania i rozwijania siebie poprzez różne projekty i wydarzenia.

Spotkanie panelowe w GOK, 15.05.2025

Partnerstwo / Inicjatywa 10. Symfonicznie / Jutro należy do młodych

Data – 20.06.2025; miejsce – Niżańskim Centrum Historii i Tradycji; liczba osób – 17; czas trwania – 2 godziny.

Panel dyskusyjny miał miejsce w Niżańskim Centrum Historii i Tradycji, kilka dni po odbytych spacerze. Uczestnicy przekazali notesy (jeden wypełniony, drugi w trakcie) i rozpoczęliśmy analizę. Młodzież była zaangażowana w dyskusję, aczkolwiek na początku czuć było pewnego rodzaju opór. Po chwili nabrała śmiałości i zaczęła opowiadać o tym jak spędza wolny czas, ile w tym czasie miejsca zajmuje kultura, czy są świadomi tego kiedy uczestniczą w kulturze, a kiedy nie. Okazało się, że młodzież nie była świadoma, że oglądanie filmów to też jest rodzaj uczestniczenia w kulturze. Na pytanie czego im najbardziej brakuje z życia kulturalnego, z czego skorzystaliby gdyby mieli do tego dostęp albo było to coś bliżej nich – padła odpowiedź, że nie mają swojego święta. Chcieliby mieć na jeden wieczór symbolicznie przekazane klucze do miasta i chcieliby zorganizować wydarzenie dla wszystkich żeby pokazać swój potencjał.

W związku z powyższym koordynator, który jest z wykształcenia politologiem poprowadził rozmowę w taki sposób, że młodzież zaczęła mówić wprost o oczekiwaniach względem projektu.

Zauważyliśmy, że młodzież jest pozornie biegła w otaczającym nas świecie, Internet nie stanowi dla niej żadnej bariery. Zostawiliśmy młodych ludzi na kilkanaście minut, żeby mogli pomyśleć nad swoim Dniem Młodzieży. Tak roboczo nazwaliśmy to nasze świętowanie, które ma w sobie skupić wiele różnorodnych działań. Okazało się, że młodzież bardzo ambitnie podeszła do tematu, ma różnorodne zainteresowania, a finalnie możemy pokazać nasze działanie, które będzie złożone ze zróżnicowanych warsztatów.

Chcieliśmy żeby nasz projekt był przydatny w późniejszym życiu, żeby dał młodym ludziom narzędzia, które zostaną z nimi na zawsze, żeby młodzi ludzie uzyskali cenne wskazówki i mogli je stosować w późniejszym czasie.

Będzie to projekt odpowiadający na zainteresowania młodzieży, a przede wszystkim dający jej kompetencje i umiejętności, które będą z nimi na długie lata.